

ДО МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО
Г-Н ЯНАКИ СТОИЛОВ

Уважаеми господин министър на правосъдието,

Позволявам си да Ви пиша в публичен формат, защото преди близо година обществото беше въввлечено в работата на съда и Министерството на правосъдието по конкретен казус за нарушаване на човешките права. Успешният завършек за всички на тази история, която може да бъде разглеждана и като история за трудното създаване на институциите в правовата държава, изисква заключителни активни действия от страна на Министерството на правосъдието и съпричастието на обществото – не само за да се осъществи обществен контрол, но и заради повишаването на равнището на гражданската култура за дължимото от институциите и за правните средства за защита.

На 10.12.2020 г. изпратих до министъра на правосъдието г-жа Ахладова [открито писмо](#) във връзка с работата ми като съдия-докладчик по н. ч. д. № 3166/2020 г. на Софийския градски съд. По делото установих нарушение на основното човешко право на зачитане на личния живот на задържания по делото гражданин в резултат на отказа да бъде изпълнен съдебен акт от страна на държавни структури, учредени към министъра на правосъдието и на бюджетна издръжка.

Накратко припомням фактите, които оповестих тогава и сега допълвам с известното ми развитието на случая от постъпилата по делото впоследствие информация.

1. По време на престоя му в затвора в гр. София по цитираното съдебно производство, образувано по предложение на главния прокурор по чл. 457, ал. 1 НПК за решаване на въпроси, свързани с изпълнение на присъда, постановена от съд на Република Албания, българският гражданин А. Д. Д. подава молба до съда, че на 24.11.2020 г. е починала неговата майка, боледувала от Ковид-19. А. Д. Д. прави искане да бъде изведен с охрана от затвора в гр. София, за да присъства на погребението ѝ на 5.12.2020 г. от 13,30 ч. на Централните софийски гробища.

2. С определение в закрито заседание на 3.12.2020 г. тричленният съдебен състав по делото приема, че е компетентен да реши повдигнатия въпрос с молбата на осъдения в друга държава гражданин, тъй като той се намира в затвора за нуждите на производство, по което именно този съд е решаващият орган. В определението си съдът съобразява последиците от осъждането на Република България с решение на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) по делото „Вецев срещу България“, станало окончателно на 2.08.2019 г., за нарушение на чл. 8 от Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ) по повод на отказ на обвиняемия гражданин да присъства на погребението на брат си на формално основание – липса на процесуален ред. Съдът разяснява в мотивите си, че в това решение ЕСПЧ е приел, че българският съд е трябвало да прецени дали подобна намеса в правото на личен живот на обвиняемия, каквато представлява възпрепятстването му да отиде на погребение на близък роднина, е била наложителна – т.е. дали евентуалното конвоиране на задържания е представлявало опасност за обществото. ЕСПЧ е подчертал, че съгласно практиката му по чл. 8 ЕКПЧ правото на разрешение за излизане от местата за задържане по повод присъствие на погребение не е безусловно гарантирано, но именно националните власти, които са сезирани с подобна молба, следва да преценят нейната основателност, а съдът е този, който е трябвало да осъществи контрол върху конкретните мерки от гледна точка на правата, гарантирани от ЕКПЧ. На следващо място, съобразявайки осъждането на Република България от ЕСПЧ, тричленният съдебен състав по н. ч. д. № 3166/2020 г. на Софийския градски съд отчита естеството на правото на зачитане на личния живот на всеки човек, защитено в чл. 8 ЕКПЧ и чл. 32 от Конституцията на Република България. Съдът припомня, че съгласно чл. 8, т. 2 ЕКПЧ намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите. По същество в процесния случай съдът взема предвид значението на факта, че производството по делото не е приключило по причина, за която осъденият в Република Албания не носи отговорност, а забавянето се дължи на държавата, издала присъдата, чието приспособяване към българското право е предмет на разглеждане. Съдът съобразява и това, че по делото не са постъпвали данни поведението на осъдения в мястото за задържане да е било

несъвместимо с вътрешните правила и изискванията за поддържане на обществения ред, нито за съществуване на друг противопоставим на правото на зачитане на личния му живот правен интерес от кръга на посочените в чл. 8, т. 2 ЕКПЧ. Същевременно съдът отбелязва неминуемата необходимост да бъде отчетено, че молбата е по повод на смъртта на майка, а връзката между майка и дете представлява съществен компонент от съдържанието на личен живот на всеки човек.

Поради всичко това Софийският градски съд разрешава извеждането на А. А. Д. и конвоирането му от органите на ОЗ „Охрана“ на 5.12.2020 г. в 13,30 ч. до Централните софийски гробища, за да присъства на погребението на майка си до приключване на траурния ритуал и съответно изпраща препис от определението на ОЗ „Охрана“ – София и на директора на затвора в гр. София за сведение и изпълнение.

3. На 4.12.2020 г. директорът на РД „Охрана-София“ Ал. Манчев изпраща писмо до съда с рег. № 13129/4.12.2020 г., в което заявява, че няма да изпълни определението, и пояснява следното: „Съгласно чл. 391, ал. 3, т. 6 от ЗСВ ГД „Охрана“ конвоира обвиняеми и подсъдими, за които се иска или е постановена мярка за неотклонение задържане под стража, или лица, изтърпяващи наказания в местата за лишаване от свобода, до органите на съдебната власт. В случая Централните софийски гробища не се явява орган на съдебната власт и следва да отправите Вашето разпореждане към друг компетентен орган“.

4. Този случай – с определението на съда и отказите на РД „Охрана“ и затвора – гр. София да го изпълнят, става [публично известен](#) чрез статията на журналиста Росен Босев, публикувана на 4.12.2020 г. в електронния сайт „Капитал“ („Как правосъдното министерство отбеляза 70 години от Конвенцията за правата на човека. Дирекциите „Изпълнение на наказанията“ и „Охрана“ отказаха да конвоират задържан за погребението на майка му, въпреки че за това има съдебен акт, защото тълкуват закона по друг начин“).

Оповестяването като полезно средство за осъществяване на обществен контрол върху изпълнителната власт също не способства за мотивиране на органите на Министерството на правосъдието да изпълнят съдебния акт.

5. Задържаният Д. така и не е конвоиран да присъства на погребението на майка си.

6. Написах откритото писмо до министър Ахладова поради изясненото нетърпимо от гледна точка на правовата държава положение – регионален директор на Главна дирекция „Охрана” (структурата, която обезпечава призоваването и конвоирането на лица в изпълнение на съдебни актове и за нуждите на правосъдието) да откаже да изпълни влязъл в сила съдебен акт и да изрази убеждението си, че неговата преценка е противопоставима на съдебния акт и е допустимо той да тълкува законите си правомощия така, че да откаже съдействие за защита на основно право, въпреки че му е известно, че за сходен случай държавата е била осъдена от ЕСПЧ.

Повече от очевидно е, че когато българската държава се превръща в нарушител-рецидивист на основното право на зачитане на личния живот, а правният nihilism обхваща неизпълнение на международноправни задължения, този въпрос следва да бъде поставен на вниманието на министъра на правосъдието.

По историческа ирония в деня, в който институциите към министъра на правосъдието отказаха да изпълнят съдебния акт и игнорираха значението на осъдителното решение на ЕСПЧ, стана известно, че Комитетът на министрите на Съвета на Европа е приел четвъртата за годината резолюция с констатацията, че България отказва да изпълни други решения на ЕСПЧ.

Обръщайки се към министър Ахладова с очакване за адекватна реакция, посочих, че такава би била възможна само ако бъде разбран действителният смисъл на случилото си и какъв тревожен симптом то представлява. Контекстът на това нарушение, което има преимуществото изначално да е много ясно, защото засяга ситуация, свързана с въпроси от общата ни човешка компетентност – за правото на зачитане на скръбта от смъртта на родител и на достойното сбогуване, е свързан с преживяване на пандемия в резултат на силно вирулентно заболяване и експанзия на смъртността. В такава ситуация, когато институционалният подход на РД „Охрана-София” така драстично се отклонява от нормалната човешка реакция и вместо да търси средство за изразяване на уважение към човешкото достойнство и права и емпатия към страданието, търси пречки да се изпълни съдебният акт, става ясно, че сме изправени пред сериозен и неотложен проблем в държавната власт, пред сериозна грешка в дефиниране на служебните приоритети, кадрови политики и критерии за подбор.

7. С определение по цитираното н. ч. д. № 3166/2020 г. в открито съдебно заседание на 11.12.2020 г. съдът е наложил глоба в размер на

2000 лева на регионалния директор „Охрана-София” Ал. Манчев за извършено административно нарушение по чл. 405, ал. 1 ЗСВ – неизпълнение на съдебен акт от 3.12.2020 г. Срещу определението е постъпила молба от Александър Цветанов Манчев, с която се иска отмяна на определението, като се твърди, че то е необосновано и постановено в нарушение на материалния и процесуалния закон. Не се оспорва, че определението на съда от 3.12.2020 г. за конвоиране на задържан за участие в траурен ритуал за майка не е изпълнено.

8. С определение от 27.04.2021 г., постановено след влизане в сила на съдебния акт по съществото на делото, съдебният състав по н. ч. д. № 3166/2020 г. приема молбата на регионалния директор „Охрана-София” Ал. Манчев за неоснователя и потвърждава наложената му глоба с определението от 11.12.2020 г. в размер на 2000 лева.

Съдът посочва, че от съдържанието на неизпълненото определение за конвоиране е видно, че всички въпроси, които органите на регионалното звено „Охрана” са имали правна възможност да преценяват, за да го изпълнят, са недвусмислено изяснени и не допускат двузначно тълкуване. Тези въпроси се изчерпват с уверяването в компетентността на съда и със запознаването със съдържанието на указанията и уведомяването, че регионалното звено „Охрана” в гр. София е орган по изпълнение. От постъпилото от регионалния директор писмо до съда на 4.12.2020 г. е установено, че той е разбрал правилно определението, включително относно това, че съдът е приел именно управляваната и представлявана от него дирекция за компетентния да изпълни конвоирането орган. Въпреки ясните указания и позоваването на осъждането на България за сходен случай от ЕСПЧ жалбоподателят е отказал да изпълни съдебния акт без правно основание и без да притежава правомощие да откаже изпълнението на съдебния акт. Съдът припомня, че съгласно чл. 413, ал. 1 НПК, чиято разпоредба е проекция на основния конституционен принцип на правовата държава – върховенството на закона, влезлите в сила съдебни актове са задължителни за всички учреждения, юридически лица, длъжностни лица и граждани. Поради това нито държавната администрация, нито дори друг съд може да преразглежда решения въпрос, а още по-малко – с оглед конституционния принцип по чл. 4, ал. 1 на правовата държава да влиза в спор по правото с решаващия съд.

Независимо от изложеното, което е достатъчно, за да се обоснове извършеното от регионалния директор административно нарушение по чл. 405, ал. 1 ЗСВ, за преодоляване на последващи рискове от подобно

противоправно поведение, съдът подробно е изяснил още няколко правни положения, които произтичат от принципа на правовата държава при тълкуването на пределите и съдържанието на компетентността на държавните органи.

Разяснено е, че независимостта на съда, прогласена в чл. 117, ал. 2 Конституцията, и подчинението му единствено на закона не трябва да се разбира само в тясно организационен смисъл (т.е. че никой друг орган не може да се намесва в работата му по решаването на конкретните дела и да му отправя каквито и да било нареждания), но и във функционален смисъл – съдът трябва да съобразява правораздавателните си актове преди всичко със закона, което имплицитно включва – и с йерархията на съдебните актове по чл. 5, ал. 4 Конституцията. Регионалният директор, изхождайки от изначално грешна предпоставка, че разполага с валидна в правовата държава възможност да преценява дали съдебният акт, по който той е орган на изпълнение, в достатъчна степен го овластява да осигури защитата на основното право по чл. 8 ЕКПЧ, е фокусирал възраженията си върху правните актове, които познава, като е счел, че го засягат само законът и правилникът, уреждащи организацията и функционирането на ГД „Охрана“. Съдът подчертава, че тази теза е несъстоятелна и обяснява, че правилното функциониране на правния ред се осигурява от система от правни актове, чието действие, взаимна връзка и синхронизиране се преценява при приложението на правото във всеки отделен случай. Когато съдът прилага закона, той е този, който определя относимите правни норми и ги тълкува съобразно указанията на чл. 46 ЗНА с обвързваща сила. След като в разглеждания случай съдът е посочил йерархията на приложимото право и се е позовал на конкретно осъдително решение на ЕСПЧ по идентичен с процесния казус, настояването от страна на жалбоподателя, че основните начала на Република България за същността на правораздавателната дейност и правните норми от актове от по-висок ранг следва да отстъпят пред неговото собствено разбиране за правомощията му по ЗСВ, ЗИНЗС и ППЗИНЗС, е противоправна проява на правен нихилизъм. Същевременно съдът подчертава, че правната система хармонично съвместява правното действие на правилата за компетентността на жалбоподателя по ЗСВ, ЗИНЗС, ППЗИНЗС с ЕКПЧ, конституционната уредба и правомощията на съда по НПК. Това е така, защото в процесния случай с определението си от 3.12.2020 г. съдът не е указал на органите на ГД „Охрана“ да изпълняват принуда, а е разпоредил да се осъществи съдействие, т.е. не да се ограничава, а да се защити основно човешко право на лице, което е задържано по неприключило съдебно

производство. Ако беше противното – ако съдът нареждаше принуда, която не е изрично посочена в закона, тогава би могъл да бъде поставен въпросът за законността на тази намеса в чужда правна сфера и да се търси защита от увредените лица. Но и в този случай органът по изпълнение не би могъл да оспори приложението на закона от съда, като отговорността за незаконосъобразно или непропорционално накарняване на права ще се носи от съдебната институция, а не от ГД „Охрана“. Съответно, носителят на накарненото право ще разполага с ефективно правно средство да се защити по реда на инстанционния съдебен контрол. Съдът излага и разяснения, че съгласно правомощията на РД „Охрана“ по чл. 391, ал. 3 ЗСВ тъкмо това е структурата, която обезпечава призоваването и конвоирането на лица в изпълнение на съдебни актове и за нуждите на правосъдието (т. 4, 5, 6). В цитираната разпоредба законът предвижда изчерпателно правомощията, които изискват упражняване на принуда спрямо граждани в изпълнение на съдебните актове. Законодателната идея е ясна – властта да се ограничават човешките права винаги е изчерпателно уредена в закона, което само по себе си също не е достатъчно, за да бъде легитимна. Наред с това се изисква, за да не противоречи на Конституцията и на защитата на основните права, прокламирани от ЕКПЧ и Хартата на основните права, принудата да бъде и пропорционална на преследваната цел. В процесния случай констатираната от ЕСПЧ по делото „Вецев“ празнота в закона за изрично конвоиране на лица за участие в погребения на близки е била преодоляна от съда с приложение на аналогия на закона, която е допустима, тъй като не води до ограничаване на права и не разширява по недопустим начин компетентност на държавния орган по изпълнението на съдебния акт. Доводът, че съдебното определение не кореспондира на компетентност на дирекцията, защото правомощието на служителите на ГД „Охрана“ било конвоирането на лица, но само до органи на съдебна власт, а Гробищният парк „Централни софийски гробища“ не бил орган на съдебна власт, е несъстоятелен, защото очевидно компетентността (властта за извършване на определени действия с конкретен човек) предметно остава същата и тя не се влияе съществено от административните адреси, които са начало и край на транспортирането. Дори обаче да се абстрахираме от вулгаризацията, която се постига с подобно изместване на централния въпрос, несъмнено е ясно, че този довод от разглежданата жалба на практика показва, че жалбоподателят няма съмнение, че задържаните лица с висящи дела се конвоират именно от ГД „Охрана“.

В заключение съдът приема, че за жалбоподателя не е имало никаква пречка – правна или фактическа (технически ресурсна или кадрова), да изпълни съдебния акт за конвоиране до гробищен парк за кратък времеви отрязък в събота, когато няма интензивна необходимост от конвоиране на задържани лица за правосъдни дейности. Същевременно съдът установява по несъмнен начин, че от неизпълнението на съдебния акт от 3.12.2020 г. от регионалния директор „Охрана-София” са настъпили тежки правни последици и за доверието в правосъдието, и за осъдения Д., който безвъзвратно е бил лишен от участие в траурния ритуал на неговата майка. Обществената опасност на нарушението се увеличава от факта, че неизпълнението на съдебния акт е осъществено въпреки припомненото от съда осъждане на държавата по предходен идентичен казус, по което ЕСПЧ е приел, изхождайки от принципа на правовата държава, че до нарушението на основното човешко право на зачитане на личния живот в случая „Вецев” се е стигнало, защото не е имало съдебно произнасяне.

Неизпълнението на съдебния акт от 3.12.2020 г. за конвоиране на лишен от свобода на погребение представлява опасна демонстрация на незачитане на принципа на правовата държава (върховенството на правото). Съобразявайки комплексното значение на посочените обстоятелства, съдът намира, че размерът на глобата – максималният, предвиден за административното нарушение по чл. 405, ал. 1 ЗСВ от 2000 лв., е индивидуализиран справедливо, защото отчита действителната стойност на всички изброени вредни последици за конкретния човек, доверието на обществото и функционирането на правовата държава.

9. Определението на СГС е било обжалвано от регионалния директор пред Административен съд – София град (АССГ).

С решение от 22.07.2021 г. по адм. д. № 4545/21 г. АССГ намира жалбата за неоснователна и оставя в сила обжалваното определение като обосновано и законосъобразно. АССГ изследва нормативна уредба, засягаща конвоирането на лица, като за яснота подробно разяснява йерархията на нормативните актове. Съдът разглежда относимите правни разпоредби относно създаването, структурата, функционирането и същността на Главна дирекция „Охрана” (ГДО) в раздел V, Глава двадесета „Взаимодействие между съдебната власт и изпълнителната власт” на ЗСВ. Отбелязва, че чл. 368 от ЗСВ предвижда взаимодействието между двете власти да се осъществява чрез министъра на правосъдието и администрацията на Министерството на

правосъдието, като министърът на правосъдието осъществява правомощията си, определени в Конституцията на Република България, чрез дейностите, предвидени в този закон (чл. 369 ЗСВ). Припомня, че самото взаимодействие е подробно посочено в чл. 370, ал.1 от ЗСВ, като в т. 8 е предвидена „охрана”, а в чл. 391, ал. 3, т. 6 ЗСВ е предвидено, че „конвоира обвиняеми и подсъдими, за които се иска или е постановена мярка за неотклонение задържане под страна, или лица, изтърпяващи наказания в местата за лишаване от свобода, до органите на съдебната власт”. Обръща внимание и на това, че законодателят изрично е предвидил законов ред при осъществяване правомощието на ГДО при конвоиране на лица, установен в Закона за МВР, което е направено с изричната законова делегация на чл. 393, ал.1 от ЗСВ, че по отношение на конвоирането на лице от служителите на ГДО следва да се прилага разпоредбата на чл. 76 от ЗМВР и издадената въз основа на него Инstrukция № № 8121з-1161 от 5.09.2017 г. АССГ приема, че регионалният директор следва да е запознат с Инstrukция № 8121з-1161 от 5.09.2017 г. и при осъществяване на своите правомощия да изпълнява нейните предписания. Вместо да направи това, той се позовава на утвърдените със заповед на министъра на правосъдието „Правила за условията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на ГДО” (Правила), които са предложени от главния директор на ГДО. Съдът отбелязва, че заповедта на министъра на правосъдието и утвърдените с нея Правила не са публикувани по реда за обнародване на подзаконовите нормативни актове и не са публично известни. Съдът приема, че тези Правила са вътрешноведомствен акт, издаден от министъра на правосъдието с цел изпълнение на правомощието му по осъществяване на ръководство и контрол на дейността по охрана на органите на съдебната власт (чл. 5, т. 6 от Устройствения правилник на Министерството на правосъдието), който не попада сред посочените в ЗНА нормативни актове. АССГ препраща към практиката на Върховния административен съд, който е имал повод да разгледа правното отношение между подобни Правила, утвърдени от министъра на правосъдието и правилата за поведение, уреждащи съответните обществени отношения, обнародвани в „Държавен вестник“. Съдът отчита, че от чл. 3 от Правилата на ГДО се установява, че е игнорирана посочената законова делегация, тъй като изрично е записано, че „служителите на ГДО конвоират на основание Закона за съдебната власт (ЗСВ), Закона за екстрадицията и европейската заповед за арест (ЗЕЕЗА), Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) и Правилника за прилагане на закона за изпълнение

на наказанията и задържането под стража (ППЗИНЗС)...”. Административният съд приема, че този текст не следва да бъде прилаган на основание чл. 15, ал. 3 от ЗНА, макар и да не е постановление, правилник, наредба или инструкция, тъй като противоречи на чл. 393, ал. 1 от ЗСВ, и трябва да се приведат в действие разпоредбата на чл. 76 от ЗМВР и Инструкция № 8121з-1161 от 5.09.2017 г. На тази основа съдът приема, че съгласно чл. 76, ал. 2 от ЗМВР и чл. 9, ал. 2 от Инструкция № 8121з-1161 от 5.09.2017 г. служителите на ГДО следва да извършват конвоирани и когато това е изрично предвидено в закон, когато им е възложено извън предварително разписаните им правомощия. В случая този „закон” е КЗПЧОС, която е част от националното законодателство и има примат пред националните правни норми (по силата на чл. 5, ал. 4 Конституцията). В допълнение към нейното задължително приложение отново навежда и решението на ЕСПЧ по делото „Вецев срещу България“. По отношение на размера на глобата с оглед наведените от регионалния директор оплаквания за явна несправедливост АССГ приема следните факти с правно значение: 1. директорът е санкциониран за това, че е отказал да изпълни влязъл в сила съдебен акт, с който му е разпоредено да окаже съдействие на задържано лице да присъства на погребението на майка му; 2. неоказването на съдействие, респ. неконвоирането на арестант или лишен от свобода до гробищен парк за сбогуването с близък родственик, представлява нарушение на чл. 8 от КЗПЧОС – „право на зачитане на личния и семейния живот”; 3. налице е решение на ЕСПЧ по делото „Вецев срещу България”, станало окончателно на 2.08.2019 г., за нарушение на чл. 8 от КЗПЧОС, извършено поради отказ от страна на българските власти (отказ на областно звено на ГДО да изпълни конвоирането, като се позовава на чл. 391, ал.3, т. 6 ЗСВ) да допуснат обвинен в престъпление гражданин да присъства на погребението на брат си на формално основание, по което Република България е била осъдена да заплати на пострадалото лице неимуществени вреди в размер на 1500 евро – сума, която надвишава с близо 1000 лв. наложената в настоящия случай глоба в размер на 2000 лв.; 4. последващият отказ на ГДО да конвоира задържано лице за погребение на негов близък след решението „Вецев срещу България” е предпоставка за завеждането на нов иск срещу България за нарушаване на чл. 8 от КЗПЧОС. При тези данни съдът намира, че наложената глоба в размер на 2000 лв. на Ал. Манчев, в качеството му на директор на Регионална дирекция „Охрана-София”, е напълно справедлива по размер с оглед степента, дързостта, непознаването на нормативната уредба и незачитането на правовия ред

в Република България и създаването на реална предпоставка за ново осъждане на страна от ЕСПЧ.

АССГ излага и други съображения, които надхвърлят конкретния случай и следва да бъдат съобразени при доброто управление на Министерството на правосъдието. След като разглежда писмените доказателства относно извършената проверка в министерството по случая, съдът установява трайно прилагана незаконосъобразна практика в ГДО, основана на непознаване на нормативната уредба, за което се търпи друг вид отговорност съгласно чл. 393, ал. 2 от ЗСВ. АССГ цитира представените от касатора документи от вътрешноведомствената проверка: „Конвойната дейност в ГД „Охрана” се осъществява на базата на актуалните нормативни документи, водещи от които са „Правила за условията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на ГД „Охрана”, утвърдени със заповед № ЛС-04-1228/14.07.2017 г. на министъра на правосъдието. Към настоящия момент липсва пряк нормативен акт, който да вменява задължения на ГД „Охрана” да осъществява конвойна дейност при описаната в изпратеното ни решение хипотеза”. Съдът посочва, че с цел оневиняване на РД „Охрана-София” да изпълни определението на СГС от 3.12.2020 г. главният директор в доклада си до министъра на правосъдието посочва, „...че практиката към момента показва, че конвой на лица се осъществява от органите на МВР,... а при необходимост ГД „Охрана” оказва необходимото съдействие”, без да се цитира нормативна уредба.

10. В производството пред АССГ е представено заключителното становище с рег. № 8398/11.12.2020 г. на проверяващите служители по възложена проверка от главния директор на ГДО със Заповед № З-2083/10.12.2020 г. за обстоятелствата, свързани с отказа на РД „Охрана-София” за конвоиране на А. А. Д. на 5.12.2020 г. в 13,00 ч. до Централните софийски гробища. В становището е отбелязано следното: „Към настоящия момент липсва пряк нормативен акт, който да вменява задължения на ГД „Охрана” да се осъществява конвойна дейност при описаната в изпратеното ни решение хипотеза. Извършването на конвой на лица в посочения случай, без същите да бъдат нормативно обвързани, биха довели до превишаване на правомощията и правата от страна на служителите на ГД „Охрана” при осъществяване на дейност извън пределите на тяхната компетентност“.

В заключение е прието: „Не е допуснато нарушение от страна на РД „Охрана-София”.

11. В доклада на главния директор на ГД „Охрана” с рег. № 8401/11.12.20 г. до министъра на правосъдието дословно са записани същите констатации.

Уважаеми господин министър, развитието на случая показва, че вътрешноведомствената проверка в ГД „Охрана” е приключила по начин, който на практика реализира същите опасности, които доведоха до непонятно с противоправното си упорство и нехуманност нарушение на основното човешко право на зачитане правото на личен живот. Влязлото в сила съдебно решение за санкциониране на регионалния директор с най-високата глоба, предвидена в закона (впрочем внесена незабавно от наказания), не създава обществено спокойствие, защото не е достатъчно нито за промяна на институционалната култура, нито за утвърждаване на системен цялостен подход в подобни случаи. Съдебното решение очевидно не води до промяна на разбирането на държавната администрация за практическите измерения на върховенството на правото, не променя отношението към правнообвързващата сила на съдебните актове, нито променя отправната позиция, от която държавните служители е редно да изхождат, когато решават възникнали проблеми, поставящи под угроза човешкото достойнство.

Нещо повече, вътрешноведомствената проверка и реакцията на главния директор на ГД „Охрана” показват, че ако наказаният от съда регионален директор беше изпълнил определението на съда да конвоира задържания за участие в траурен ритуал, то той според йерархично по-високите нива на институцията би бил правонарушител.

Нетърпимо е обаче съдебните актове, осъдителните решения на ЕСПЧ и резолюциите на Комитета на министрите на Съвета на Европа с повтарящите се констатации, че България отказва да изпълнява решенията на ЕСПЧ, съответно да преодолява предпоставките за бъдещи нарушения на основните човешки права, да нямат значение за Министерството на правосъдието.

За да бъде системно полезен случаят на г-н А. Д. Д., на когото беше осуетена възможността да погребее майка си, за да се предотврати ново повторение на казуса „Вецев срещу България” и за да се създадат предпоставки за мирогледна промяна, си позволявам да приключа това с писмо с молба да информирате обществото за предприетите след оповестяването на случая действия на Министерството на правосъдието и с апела ми, отправен в писмото си до г-жа Ахладова – да вземете

подходящи мерки, които да преодолеят констатираните опасности за правовата държава, чрез:

– обучение на служителите от дирекциите на Министерството на правосъдието за съдържанието на принципа на правовата държава и за конкретните му практически проявления; за смисъла и значението на задължителната сила на съдебните актове;

– компетентен изчерпателен анализ на всички осъдителни решения на ЕСПЧ по българските дела и формулиране на конкретни предложения за изпълнението на всяко от тях, включително за преодоляване на предпоставките за всяко конкретно осъждане чрез адекватни политики – законодателни промени, обучение на кадрите, концепция за ценностен подбор за ръководните длъжности в структурите, които имат правомощия да упражняват принуда. До настоящото поредно нарушение на чл. 8 ЕКПЧ от страна на държавата нямаше да се стигне, ако своевременно след решението на ЕСПЧ по делото „Вецев“ то беше обсъдено в подходяща форма и с ефективни средства с органите, които са имали отношение към нарушението, както и ако бяха приети изменения на ЗСВ и ЗИНЗС.

След запознаване с постъпилите по делото становища от вътрешноведомствената проверка укрепна убеждението ми, че първоизточник за поредното държавно правонарушение е погрешната ценностна йерархия на държавната служба и дефицитите на правната култура. Единственото ефективно средство да се спре устойчиво необратимо ценностната девалвация е диалогът с гражданското общество и подходящата просветна работа.

Приложения:

1. Определение на Софийския градски съд, 29 състав н. ч. д. № 3166/2020 г. от 27.04.2021 г.

2. Решение на Административен съд-София град № 4924 / 22.07.2021 г. по адм. д. № 4545/21 г.

С уважение: Мирослава Тодорова,
съдия в Софийския градски съд

